

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

24. De jurejurando

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

ejus, quod præsumitur ; quia præsumptio cedit
veritati ; Vel quæ fit per confessionem propriam
saltem judicialem, illius, pro quo stat talis præ-
sumptio. Ratio, quia nulla probatio manifestius
veritatem detegit, quam proprii oris confessio,
vel quæ fit per testes & instrumenta ; vel si con-
tra ipsam admiffa est probatio, nec aliquid à parte
oppositum.

TITULUS XXIV.

De Jurejurando.

§. 1.

De juramento in genere & de extrajudiciali.

Q. 1. *Quid sit juramentum in genere, & an
citurum ? Resp. 1.* Juramentum est invocatio
divini Nominis in testimonium veritatis.
Ubi notandum, fieri id posse vel *explicitè*, vel
implicitè, vel etiam *per signa*. Verba tamen ju-
ramentum continentia non sunt, *per fidem meam*,
sub fide Sacerdotali, *sub fide mea nobili* ; quia
nullo modo invocationem divini Nominis in-
volvunt.

Resp. 2. Juramentum, si debitè fiat, hone-
stum est & laudabile. Deuter. 6. v. 13. Ps. 62.
Jer. 4. c. 26. h. t. Ratio, quia juramentum est
actus Religionis & Patriæ, quo cultus divinae
veracitati exhibetur. Ut autem ritè præstetur,
tres comites habere debet juxta Jerem. 4. nim.

verita-

veritatem, judicium, justiciam. Latius habet hæc Engel à n. 5. & alii. Quò & id reducitur, non licere jurare utendo verbis in sensu diverso ab eo, quem intendit legitimè interrogans &c. Vide tamen dicta supra ad Tit *de Confess.*

Q. 2. Quotuplex sit juramentum? Resp. 1. Juramentum celeberrima divisione dividitur in assertorium & promissorium. *Promissorium* est, quo aliquid simpliciter, vel jam pactum ac promissum nos fideliter velle servare ac præstare, sub invocatione divini Nominis pollicemur. *Assertorium* est, quo DEus vocatur in testem assertæ vel negatæ veritatis, vel, quod idem est, quo quis aliquid esse, vel non esse asseverat.

2. Dividitur in *judiciale*, quod in judicio, & *extrajudiciale*, quod extra judicium editur. *Judiciale* subdividitur in juramentum *calumnia: malitia: veritatis: credulitatis*; de quib. superius. Item in juramentum *litis decisivum* & in juramentum *in litem*. *Juramentum in litem* est, quo lis, sive res, de quâ in judicio agitur, æstimatur; estque vel juramentum *veræ æstimationis*, vel *affectionis*, vel *super interesse singulari*. *Juramentum litis decisivum* est, quod præstatur ab alterutra parte litigante litis finiendæ gratiâ, in defectu aliarum probationum. Si à parte parti deferatur in judicio iudice approbante, dicitur *judiciale voluntarium*, retento idèò adhuc *voluntarii* nomine, tum quòd non nisi à parte volente deferatur; tum etiam, quòd is, cui deferatur, electionem habeat, an id præstare,

an

an adversario referre velit. Si juramentum ob defectum plenæ probationis alterutri parti litigantium per judicem, sive ex officio, sive ad instantiam defertur ad indagandam veritatem, dicitur *necessarium*; quod iterum duplex est, *suppletorium* scil. & *purgatorium*.

Q. 3. Quid de Juramento extrajudiciali assertorio observandum? Resp. 1. Per hoc juramentum rei tantum præsentis vel præteritæ veritas assertoria super futuris verò jurare non tam ad juramentum assertorium, quàm promissorium, pertinet. L. 4. Tr. 3. c. 4. n. 4. 2. Differt juramentum assertorium à promissorio, quòd in isto Deus tantum vocetur in testem, in promissorio autem in fidejussorem, dum petitur à Deo, ut ipse suâ præsentia promissioni factæ præstet authoritatem, quòd promittens rem, quam promisit, sit executurus. 3. Defectus *veritatis* in juramento assertorio, cadente licet super re levissima, semper constituit peccatum grave, nisi forte adsit defectus libertatis. Ratio, quia invocare Deum in testem falsi cujuscunque est gravissima illius injuria. Defectus *judicii* in eo situs, quòd desit honesta & utilis causa jurandi, præcisè consideratus culpam venialem non excedit. Defectus *justitiæ* sumitur inde, quòd juramentum ut instrumentum & firmiter adhibeatur ad finem vel mortaliter vel venialiter pravum.

Q. 4. Ad Juramentum promissorium quid requiratur, & ad quid obliget? Resp. 1. Duplex ad illud veritas requiritur, una *intentionis* ad faciendum

endum aliquid vel non faciendum, quam jurans habere debet de præfenti; altera *executionis*, seu veritas facti, & impletionis illius, quod se facturum promisit.

Resp. 2. Tres sunt regulæ in Jure Canonico proditæ ratione hujus juramenti. Prima *c. 8. 28. h. t. & c. 2. de pact. in 6.* quòd scil. omne juramentum absque peccato servabile sit servandum; unde & juxta *c. 6. h. t.* juramentum solvendi usuras; & juxta *c. 4. de his, qua vi.* à contrario arg. Juramentum Usuras solutas non repetendi; & juxta *cit. cap.* juramentum metu, etiam injusto, extortum, valet & obligat. secunda *c. 18. h. t.* quòd obligare nequeat juramentum ad rem illicitam & jure prohibitam; quia non potest esse vinculum iniquitatis; unde sequitur, juramentum super re illicita factum, dum ea mutatis postea circumstantiis redditur licita, non convalescere, nec ad opus illud obligare posse. *Reg. Jur. 18. in 6.* Nec ad deobligandum hoc in casu jurantem opus esse relaxatione. Item sequitur, juramentum vel super re prohibita Lege naturali, vel lege positiva, cujus transgressio importat culpam, *Theologicam*, non obligare. Vide Pichler *h. n. 37.* Imò materia juramenti promissorii nequidem esse potest materia indifferens, aut majoris boni impeditiva, *si fiat soli Deo.* Ratio, quia tale juramentum DEUS non censetur acceptare, tertia Regula est *c. 58. de R. 1. in 6.* quòd juramentum contra bonos mores præstitum obligatorium non sit. Ubi tamen id notandum, quòd
jura-

juramentum homini factum de re licita, sed ob malum finem ab eo obtinendum, ante obtentum finem non obliget, sed sit retractandum obtento autem fine obliget. Ratio, quia executio promissionis contra bonos mores non est.

Q. 5. Qua & qualis sit obligatio, quam inducit juramentum promissorium? Resp. 1. Si res quâ juratum est, sit gravis, ad sui impletionem juramentum promissorium sub gravi; si res sit levis, sub levi; si res sit illicita, sub nullo peccato obligat. Ratio primi, quia in re gravi graviter contemnitur autoritas DEI. Ratio secundi eadem, quia si semel cum animo implendi juratum, inducitur tantum obligatio implendi rem juratam, quæ obligatio proportionata esse debet. Ratio tertii patet ex dictis.

Resp. 2. Obligatio juramenti promissorii juramenti est obligatio Religionis & personalis. Ratio, quia jusjurandum quâ tale est actio personalis, & obligatio voluntariè assumpta ex virtute Religionis. Sequelas hinc plures deducuntur. *Leur. h. t. Q. 784.* 2. Obligatio juramenti quâ promissionis acceptatæ ab homine est obligatio justitiæ & realis, consequenter transiens ad hæredes jurantis *c. 14. h. t. L. 9. ff. de prole*. Ratio, quia prout juramentum est promissio, si quidem acceptata, ita est pactum vel contractus inducens obligationem justitiæ, quæ transit ad hæredes. 3. Obligatio juramenti respectu illius cui juratur, est realis, ita ut jurans etiam obligetur

tur ejus hæredibus obligatione propria juramenti.
cit. cap. & L.

Q. 6. Quam vim habeat juramentum promissorium confirmandi contractus? Resp. 1. Si juramentum adjiciatur contractui *valido* jam antea & firmo, eum servandi obligatio est ex duplici titulo, sed tamen talis contractus juridicè non dicitur esse firmatus juramento.

Resp. 2. Si contractus *Lege humanâ* aliàs sit irritus, illique adjiciatur juramentum, probabilius est firmari, *intrinsicè* etiam, contractum, ut ultra obligationem Religionis, quam habet vi juramenti, etiam obligationem justitiæ inducat. *Auth. Sacramenta puberum. C. si. advers. vendit. c. 28. de jurejur. c. 2. de pact. in 6.* ex quibus textibus colligitur, cum jura sæpe voluerint, contractus ita firmari juramento, ut habeantur iidem effectus, ac si omni jure essent validi, debuisse etiam admissio juramento ponere eam causam, à quâ solent aliàs manare hi effectus, quæ causa alia non est, quàm valor contractûs. Deinde. Potuerunt LLres velle, ut contractus aliàs *Lege humanâ* irriti firmarentur juramento; atquæ ita eos voluisse ex *cit. cap.* colligitur; ergo. Tollunt itaque LLres ob reverentiam juramenti impedimentum, quod obstabat, ne pareretur obligatio civilis, quod impedimentum erat inefficacia contractûs.

Resp. 3. Non tamen omnes contractus jure positivo irriti firmantur juramento; excipiuntur enim 1. contractus principaliter irritati ob

Liber II.

K

uti,

utilitatem publicam. *L. 7. ff de pactis.* 2. Contractus turpitudinem continentes ex parte obligantis, in cujus favorem juratur. 3. Quando juramentum directe vergit in præjudicium tertii. *c. 28. h. t.* 4. Quotiescunque juramentum ab aliquo que peccato jurantis servari non potest. Ratio quia nullum est tale juramentum, adeoque & vim nullam habet.

Resp. 4. Non etiam potest contractus contra primum juramentum factus, si per se & absque juramento sit invalidus, firmari juramento subsequendo; v. g. juras, te non alienaturum fundum dotalem, & deinde contra hoc juramentum alienas, cum juramento non contraveniendi alienationi, hæc alienatio non firmatur. Ratio, quod juramentum posterius, cum sit perversum & contrafirmatorium criminis perjurii, non potest obligare contra juramentum prius, ne sit vinculum iniquitatis.

Q. 7. Quomodo cesset obligatio juramenti?

1. Cessat *irritatione*, quæ est actus, quo superior omnino aufert obligationem à subdito. Irritatio spectat ad potestatem dominativam, (quæ competit vel in ipsam personam jurantis, vel in materiam juratam) & ad sui valorem nullam requirit causam. Qui irritare possunt vota, uti patet. Prælati, mariti, iidem irritare possunt juramenta *DEO facta*: similiter omnes, qui potestatem dominativam habent, irritare etiam possunt juramenta suorum subditorum in materia sibi subiecta. Ita comm.

Resp.

Resp. 2. Cessat obligatio juramenti *relaxatione*,
sive *dispensatione*, quæ est exemptio ab obligatione
juramenti, & spectat ad jurisdictionem in subdi-
tos. Dispensare possunt in juramentis soli DEO
factis, vel homini quidem, *cui tamen jus quæsitum*
necdum est, Papa, & plerumque Episcopus &c.
pro foro interno, neuter autem sine justa causa,
quæ ad ipsum dispensationis valorem requiritur.
Ita comm. Quid superior laicus possit circa re-
laxationem juramentorum, habet Leur. *h. t.*
Q. 803.

Resp. 3. Cessat obligatio juramenti *remissione*,
dum is, in cujus utilitatem juratum, obligationem
sponte condonat; facta enim tali obligationis
remissione, & ipsa juramenti obligatio cessat tan-
quam accessoria, sublatâ principali.

Resp. 4. *Commutatione* obligatio juramenti
non extinguitur, sed in aliam transfertur; po-
tèstque quilibet autoritate propria juramentum
à se præstitum DEO in aliud *evidenter* melius
commutare. *c. 3. h. t.* In favorem & utilitatem
privatam hominis præstitum commutari non po-
tèst, etiam in melius, sine ejus expresso vel tacito
consensu. Ratio, quia non semper gratius est
promissario, quod melius.

De Juramento judiciali.

Q. 1. Quidnam ratione hujus §. prae notandum
Resp. Quod supra monebatur, scilicet juramentum
 judiciaire accipi dupliciter, *genericè*, prout
 dicitur omne juramentum in judicio praestitum
 vel a iudice, vel a parte deferente; & *specificè*, prout
 dicitur juramentum *voluntarium* à parte parti de-
 bitum iudice approbante; cui & opponitur juramentum
necessarium, vel *suppletorium*, quod à iudice
 Actori, vel *purgatorium*, quod Reo deferitur
 ob inopiam probationum.

Q. 2. Quis juramentum judiciaire *specificè* su-
 prum, sive *judiciale voluntarium* deferre possit, et
 Reo actor, qui nihil probavit? *Resp.* ad 1. Omnis
 potest deferre juramentum hoc, qui habet re-
 suarum administrationem, & non tantum Actor
 Reo, sed & hic Actori, sive sit causa civilis, sive
 criminalis. Ratio, quia Jura indistinctè loquuntur,
 dum facultatem deferendi juramentum con-
 cedunt. Neuter tamen potest illud deferre in
 causa matrimoniali, vel Professionis Religiosae,
 dum agitur de iis dissolvendis, arg. c. *su. de*
transact. c. 2. de transl. Episc.

Resp. ad 2. Actor Reo deferre juramentum
 judiciaire voluntarium non potest, dum is nihil
 probavit; adeoque Reus in tali casu nec ad pro-
 standum, nec ad referendum juramentum tenetur.
arg. & fin. §. sanè. h. t. l. 4. C. de edend. Reo

tio esse potest, quia Reus, dum Actor plenè probavit, non permittitur insuper ab eo exigere juramentum. *c. 2. de probat.* ergo vicissim, si actor nihil probavit, permitti non debet petere juramentum à Reo, quo hic probet suam innocentiam.

Q. 3. An juramentum judiciale specificè sumptum necessariò præstandum à parte, cui defertur?

Resp. Neg. sed referri potest regulariter, non tamen omnino recusari absque justa causa. *L. 9. L. 12. §. 1. C. de reb. cred. L. 34. §. 6. L. 38. ff. h. t.* Causæ recusandi justæ sunt, si is, cui defertur, versetur in ignorantia facti alieni. *L. 34. in princ. ff. h. t. L. 11. §. 2. ff. ver. amot.* Si deferens nolit jurare de calumnia. Si deferatur à judice incompetente. *L. 35. §. fin. ff. h. t.* Si deferens revocavit, & rursus conferre vellet. *L. 11. C. de reb. cred.* Imò, juxta multos, si is, cui defertur, aliunde suam velit causam probare. *c. 2. de prob.* videatur tamen Engel *hic n. 27.*

Q. 4. Quis sit effectus juramenti judicialis specificè sumpti? Resp. 1. Delati effectus est, quòd vel præstari debeat vel referri, juxta dicta. Deinde delatum & acceptatum revocari à deferente non potest. *L. 75. ff. de R. I. L. 5. C. de O. & Act.*

Resp. 2. Delati & præstiti effectus est victoria, quam obtinet jurans, ita ut etiam sententia ferenda sit. Ratio, quia hujusmodi juramentum complet probationes, ut quæstio deinceps non supersit. *L. 5. §. 2. L. 9. §. 1. ff. h. t. L. 11.*

§. fin. C. de reb. cred. 2. A sententia ad præstationem juramenti judicialis latâ appellari regulariter non potest, nec causa sic decisa retractari, *L. 31. ff. h. t.* 3. Notat tamen Engel hic in 32. probabilius & æquius esse, juramentum judiciale propter perjurium posse retractari per *L. fin. C. de reb. cred.*

Q. 5. An iudex juramentum necessarium tenetur deferre & cui? Resp. 1. Juramentum necessarium, quod scilicet alterutri parti in supplementum probationis imponitur, præstandumque est necessario ab eo, cui defertur, tenetur iudex, non tantum si partes petant, sed etiam ex officio deferre. *L. 3. C. de reb. cred. ob hanc oportet.* 2. Debet tamen negotium esse semiplenè probatum, uti habetur casus in *c. 3. de Procur.* Ratio, quia juramentum supplet probationem, & facit plenam. 3. Debet insuper persona, cui defertur, esse legalis & quæ possit pacisci: item lis dubia; semiplena probatio; parvitas causæ; ubi tamen vide *Piccol. h. n. 22.* præsentia, vel saltem citatio partis adversæ &c.

Resp. 2. Si Actor semiplenè probavit suam intentionem, Reus nihil, deferendum est Actori. Ratio, quia in supplementum probationis defertur. Si uterque semiplenè probavit, defertur Reo; quia hujus favorabiliores sunt partes, *c. 3. de prob. L. 125. ff. de R. I.* Si Actor plenè probavit, Reus non admittitur ad juramentum, cum stari debeat plena probatione, *c. 2. de prob.* Si Actor non probasset semiplenè, & Reus

Reus omnino nihil; si tamen Actor aliquam pro se præsumptionem attulerit, potest Reo juramentum purgatorium deferri; si verò nec hanc attulit, Reo non potest deferri juramentum, sed absolvendus est. Schmalzgr. à n. 43. hic.

Q. 6. Quis sit effectus juramenti necessarii? Resp. Purgatorii, de quo ad Tit. de purg. Can. effectus est purgatio suspicionis. Suppletorii tantum delati effectus est absoluta necessitas illud præstandi; nec enim absque justa causa recusari potest, vel adversario referri c. fin. h. t. L. 12. §. 1. & 2. C. de reb. cred. Effectus delati & præstiti est, ut probationem imperfectam integret & perficiat, c. & L. cit. Sententia tamen lata pro eo, qui probationem complevit per juramentum, ita firma non est, ut aliæ sententiæ. Ratio, quia potest post decendum, ab eodem etiam iudice rescindi & retractari propter instrumenta noviter reperta. L. 31. ff. h. t.

De juramento in litem videatur Tit. ff. de in litem jur.

TITULUS XXV.

De Exceptionibus.

Q. 1. Quid & quotuplex sit exceptio? Resp. ad I. Exceptio, prout est hujus loci & strictè accepta, est exclusio actionis, quam Actor contra Reum in iudicium deducit.

K 4

Resp.